

«ПОГОДЖЕНО»

Начальник відділу освіти та
молодіжної політики Кілійської
міської ради

Мергут С.А.

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор КО «Центр сталого
розвитку та екологічних
досліджень Дунайського
регіону»

Іванова Л.М.

ПРОГРАМА ШКОЛИ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ

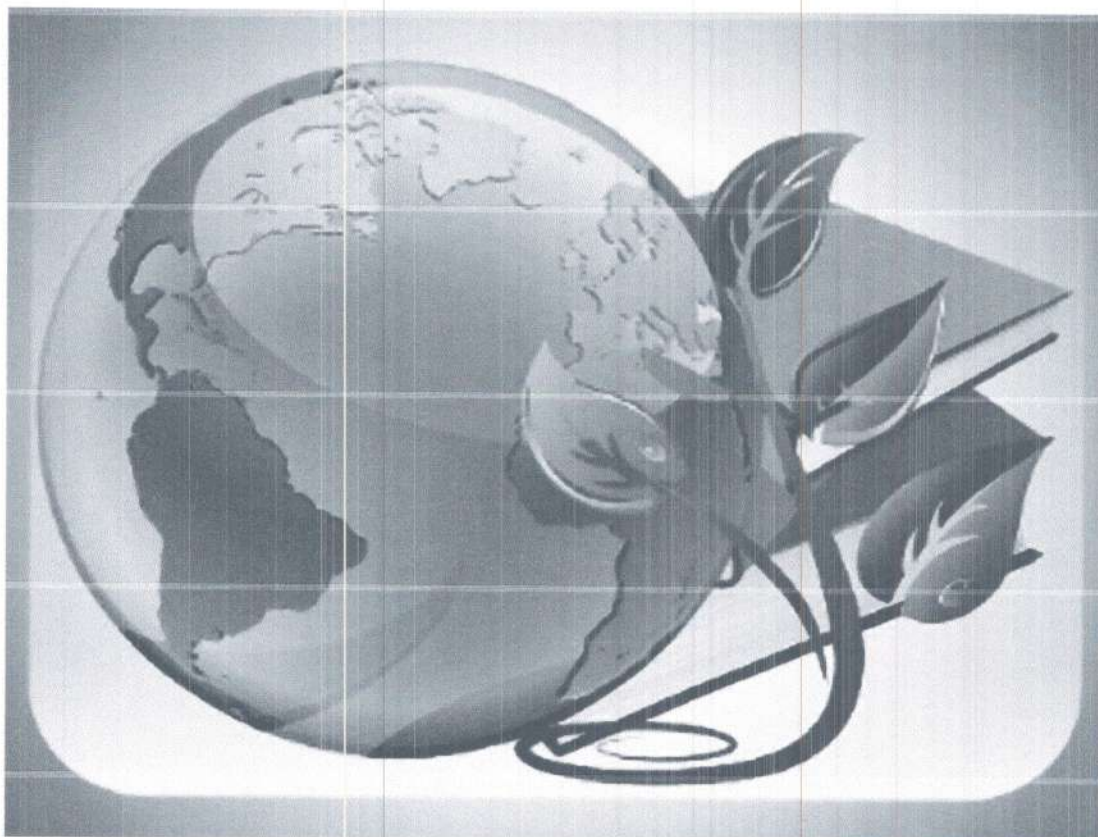
(ШЕВ)

на базі

**КО «Центр сталого розвитку та екологічних
досліджень Дунайського регіону»**

Укладач: Корнієнко І.В.

Спеціаліст відділу сталого розвитку

**«ВСІ МИ ПАСАЖИРИ ОДНОГО КОРАБЛЯ НА ІМ'Я ЗЕМЛЯ, -
ОТОЖ, ПЕРЕСІСТИ З НЬОГО ПРОСТО
НІКУДИ»**

Антуан де Сент-Екзюпері

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Екологічна освіта охоплює сферу знань, умінь і навичок, необхідних для охорони навколишнього природного середовища. Вона є невід'ємною частиною загальної системи екологічної освіти. Вивчення питань екології учнями надасть нового імпульсу у висуванні нових цінностей для них: ставлення до Землі як до унікальної екосистеми, обачного і дбайливого ставлення до всього живого. Пізнаючи навколишній світ і озброївшись знаннями про цей світ, учні вчаться аналізувати природне середовище як складну, диференційовану систему, різні компоненти якої знаходяться в динамічній рівновазі, вчаться розглядати біосферу Землі як екологічну нішу людства. Цінність подібного досвіду для учнів безцінна. Навчитися зберігати і охороняти навколишнє середовище, навчитися відчувати, співпереживати, виховувати відповідальність за свої вчинки - ці вічні завдання людства не втратили своєї актуальності в наш неспокійний час. Зворушливі відносини з навколишнім світом поширюються на чуттєву сферу підростаючого покоління. З крихкого маленького світу дитинства воно переносить ці почуття в подальше доросле життя.

У процесі становлення сучасної концепції екологічної освіти екологічному вихованню надається значення як засобу оптимізації взаємодії людини з природним середовищем. Отже, формування відповідального ставлення до природи може розглядатися не стільки як результат екологічної освіти, скільки як екологічного виховання. Програма вирішує проблеми зайнятості підлітків у вільний від навчального процесу час, адаптації в соціумі, а також допомагає реалізувати пізнавальний інтерес учнів на практиці. Стратегічною спрямованістю екологічного виховання є соціалізація учнів, орієнтація в системі моральних категорій екологічної етики.

Відповідно до концепції розвитку школи екологічного виховання центральне місце у виховній роботі займає формування в учнів екологічної культури.

Програма розрахована на учнів у віці від 10 до 17 років.

Термін реалізації програми - 1 рік.

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОГРАМИ

Актуальність даної програми полягає в тому, що учень втягується в соціальні відносини через ставлення до природи, суспільства, між дітьми, через психологічний клімат в колективі. Все це повинно сприяти активній діяльності на захист природи, а також оздоровлення дітей. Складовою частиною екологічного виховання є відповідальність, яка спонукає дбати про екологію і здоров'я свого організму, вести здоровий спосіб життя, заздалегідь передбачати і запобігати можливим негативним наслідкам щодо власного організму і способу життя. Програма сприяє формуванню активної життєвої позиції учнів, що передбачає гармонійне поєднання таких якостей, як самопізнання, самореалізація, творчий саморозвиток.

Екологічна освіта та виховання учнів - це не данина моді, а веління часу, продиктоване самим життям: для того, щоб вижити і забезпечити існування людини в майбутньому, нинішньому поколінню необхідно оволодіти екологічними цінностями і відповідно до них будувати свої взаємини з навколишнім світом. Екологічна освіта підростаючого покоління стає однією з головних задач, що стоять перед суспільством. Щоб уникнути несприятливого впливу на екологію, щоб не робити екологічних помилок, не створювати ситуацій небезпечних для здоров'я і життя, сучасна людина повинна володіти елементарними екологічними знаннями і новим екологічним типом мислення.

Ефект екологічного виховання учнів багато в чому визначається станом культури їх взаємовідносин з навколишнім середовищем - природним і соціальним. Екологічний підхід необхідно реалізовувати через екскурсії, екологічні акції, рішення задач з екологічним змістом, практичні роботи, проведення рольових ігор, переглядів документальних фільмів на екологічну тематику тощо.

МЕТА ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ:

Формування екологічної культури учнів на базі екологічних знань, навичок безпечної поведінки в природному та техногенному середовищі, а також формування ціннісного ставлення до природи, до навколишнього середовища, дбайливого ставлення до процесу ресурсів регіону, країни, планети в цілому.

Для досягнення зазначеної мети необхідно вирішувати наступні завдання:

1. Надати учням системні знання про навколишній його світ у відповідності до його віку і здібностей;
2. Навчитися застосовувати на практиці отримані знання;
3. Розвивати у вихованців естетичні почуття та уміння доглядати за красою та вишуканістю природи;
4. Підвищувати загальний інтелектуальний рівень підлітків;
5. Прищеплювати почуття доброго та милосердного ставлення до навколишнього світу;
6. Виховувати потребу спілкування з природою;
7. Сприяти формуванню екологічного сприйняття та свідомості суспільної активності;
8. Сприяти укріпленню здоров'я вихованців шляхом спілкування з природою та проведення заходів на свіжому повітрі;
9. Залучення всіх груп учнів у проектну діяльність, направлену на вирішення екологічних проблем місцевого соціуму.

НАПРЯМИ:

1. Основи екологічних знань (про природні об'єкти та взаємозв'язки, шляхи їх вирішення);
2. Екологічно орієнтована поведінка в природі (знання про природні об'єкти, цінні установки, основи правових знань, алгоритми поведінки, просвітницька та творча діяльність учнів);
3. Подолання екологічних ризиків в повсякденному житті та природному середовищі (знання, прогностичність мислення, алгоритми поведінки);
4. Рациональне природокористування в побуті (дбайливе ставлення до використання, витрат природних об'єктів і продукції з природних матеріалів, розвитку еколого-економічного мислення);
5. Участь в організації екологічного середовища у безпосередніх місцях проживання, праці, відпочинку (санітарно-гігієнічні аспекти будинку і в школі, кімнатне квітництво, природне середовище школи, обладнання місць відпочинку, оздоровлення родників та ін.).

ЦІЛІ ТА ФОРМИ ЕКОЛОГІЧНОГО ВИХОВАННЯ ПРОГРАМИ

Цілі та форми екологічного виховання діляться на етапи відповідно до вікових особливостей учнів:

- учні у віці від 10 до 14 років: на даній стадії складаються базові уявлення про навколишній світ і своє місце в ньому, формується усвідомлене ставлення до природи, навик еколого-соціальної поведінки, реалізується участь у ситуаціях та процесах, що вимагають застосування отриманих знань та навичок. Основні форми роботи на цій стадії носять більш практичний характер: проведення моніторингу, участь у екологічних акціях, природоохоронних заходах (суботники, акція «Чистий берег», екскурсії).
- учні у віці від 15 до 17 років: на даній віковій стадії екологічне виховання здійснюється в більшій мірі через науково-дослідницьку діяльність учнів. Форми екологічної роботи повинні відповідати віковій категорії та знанням дітей: організація та координація проведення заходів, свят та акцій. Дослідницькі роботи носять більш аналізуючий характер, повинні мати практичну спрямованість.

ФОРМИ та МЕТОДИ РОБОТИ

а) традиційні;

б) активні, інноваційні:

- конкурсні програми, бесіди;
- пізнавальні та інтелектуальні ігри;
- екологічні акції;
- екологічні проекти;
- конкурси плакатів, листівок, малюнків, презентацій;
- екологічні свята та заходи;
- вікторини;
- лекторська робота, семінари;
- перегляд фільмів на екологічну тематику;
- участь у екологічних конференціях;
- майстер-класи;
- практична допомога природі - годівниці, суботники тощо.

ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОГРАМИ:

I Підготовчий та організаційний етапи:

- Оцінка екологічної обстановки, збирання та обробка інформації, анкетування.
- Формулювання екологічної проблеми.
- Визначення цілей та задач екологічної проблеми.
- Планування заходів щодо екологічного виховання та освіти учнів. Складання сценаріїв заходів, розробка проектів з екологічного виховання учнів.
- Складання кошторисувитрат на виконання заходів по реалізації програми.
- Розробка системи оцінки ефективності роботи над програмою.
- Підбиття підсумків I етапу програми.

II Практичний етап:

Здійснення заходів по реалізації Програми:

- Укріплення матеріально-технічної бази;
- Укріплення навчально-методичної та нормативної бази;
- Організація та проведення заходів щодо екологізації учнів;
- Науково-методична робота.

III. Загальний етап:

- Аналіз отриманих результатів проведених заходів та узагальнення досвіду.
- Організація роботи з учнями у підготовці презентацій проектів.
- Оформлення результатів.

IV. Інформаційно-просвітницький етап:

Поширення через районні ЗМІ та сайт школи екологічного виховання інформації щодо діяльності учнів по реалізації Програми.

КРИТЕРІЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОГРАМИ

Показником і умовами ефективності формування екологічної культури та екологічної свідомості учнів школи екологічного виховання служать розуміння, глибина та міцність знань про явища, процесита закони природи, готовність до конкретних дій, що поліпшують стан навколишнього середовища своєї місцевості, реальний вклад у цю справа.

№ з/п	Методи оцінки ефективності	Критерії ефективності оцінки
1.	Анкетування	Позитивна динаміка
2.	Проведення рефлексії	Сподобався чи ні захід
3.	Якісні результати	Сформованість екологічної культури та екологічної свідомості учнів
4.	Кількісні результати	Об'єм виконаних робіт

ОЧІКУВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ ПРОГРАМИ

1. Підвищення та пропаганда екологічної культури та екологічної свідомості учнів;
2. Підвищення рівня зацікавленості у захисті та охороні природи;
3. Усвідомлення учнями важливої ролі екології у вирішенні глобальних проблем сучасності;
4. Розвиток здатності учнів оцінити стан природного середовища та прийняття правильних рішень по її поліпшенню;
5. Перетворення школи (ШЕВ) в центр екологічної освіти і виховання.